

Interview met Shiva de Winter, voorzitter van de Nederlandse Stichting Water- & Zwemveiligheid (NSWZ)

Waarom stelt de NSWZ zwemlesverlof voor?

“We hebben in Nederland te maken met extreem lange wachtlijsten voor zwemlessen, en de realiteit is dat kinderen vaak pas in groep 5 of 6 leren zwemmen. Dit is niet alleen onveilig, maar vertraagt ook hun zwemvaardigheid op de lange termijn. Met het voorstel voor zwemlesverlof voor leerlingen in groep 1 en 2 willen we kinderen eerder de kans geven om te starten met zwemlessen, wanneer ze motorisch en mentaal klaar zijn. Dit kan per kind verschillen. Bovendien voorkomt dit een opstapeling van wachtlijsten en biedt een oplossing voor gezinnen die nu vastlopen in de wachttijden. We willen bovendien de druk op zwemscholen verlagen en tegelijkertijd de leerbaarheid van kinderen verhogen.”

Wat zou zwemlesverlof precies inhouden?

"Zwemlesverlof zou een vrijwillige regeling zijn waarbij kinderen in groep 1 en 2 wekelijks een uur zwemles kunnen volgen, hetzij tijdens schooltijd, hetzij net daarbuiten. Omdat een groot deel van deze kinderen in deze groepen nog niet leerplichtig zijn, biedt dit ruimte voor flexibiliteit. Het doel is om gezinnen die nu op lange wachtlijsten staan, of kinderen die uit financieel minder draagkrachtige gezinnen komen, eerder toegang te geven tot zwemles. Dit zou vooral in gebieden met grotere wachtlijsten of waar zwemvaardigheid een probleem is, van grote waarde kunnen zijn. Bovendien met wachtlijsten op sommige locaties tot wel 2 a 2,5 jaar is het een mogelijkheid kinderen eerder de mogelijkheid te geven op zwemles te gaan."

Hoe past dit voorstel binnen de recente Kamerbrief van staatssecretaris Karremans?

"De Kamerbrief van staatssecretaris Karremans legt de vinger op de zere plek: een tekort aan zwemwater, lange wachtlijsten en de stijgende kosten van zwemonderwijs. Dit veroorzaakt ongelijkheid, omdat vooral kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen niet kunnen deelnemen aan zwemlessen. Ons voorstel sluit direct aan op deze problematiek. Het stelt ons in staat om vroeger te beginnen met zwemonderwijs, en de druk op het huidige systeem te verminderen, terwijl het bijdraagt aan het bevorderen van zwemveiligheid in Nederland."

Wat is de relatie tussen zwemlesverlof en de erkenning waar de staatssecretaris het over heeft?

“In Nederland hebben we negen grote zwemdiploma-aanbieders, die ieder hun eigen controles en regelgeving hebben voor de kwaliteit en uitvoering van zwemlessen. Deze aanbieders zorgen ervoor dat aangesloten zwembaden en zwemscholen voldoen aan strikte kwaliteitsnormen. De erkenning waar in de Kamerbrief van staatssecretaris Karremans over wordt gesproken, is niet specifiek gericht op één aanbieder, maar heeft een breed, branche-overstijgend doel: zo veel mogelijk kinderen veilig en goed zwemvaardig maken. Daar werken wij als zwemsector samen hard voor, zowel in het water als daarbuiten. De erkenning is bedoeld om de kwaliteit van zwemonderwijs in Nederland te waarborgen, zodat alle kinderen, ongeacht hun achtergrond of woonplaats, de kans krijgen om zwemveilig te worden. Wat we nu nodig hebben, is samenwerking om dit doel verder te vergroten, bijvoorbeeld door initiatieven als zwemlesverlof.”

Wat is de reactie van basisscholen op dit idee?

"We hebben al met meer dan 70 basisscholen contact gehad via een onderzoek, en de reacties zijn gemengd, maar overwegend positief. Scholen begrijpen de urgentie van het probleem en zien het voorstel als een kans, mits er duidelijke afspraken gemaakt worden over de uitvoering. Veel scholen maken zich zorgen over het verlies van onderwijstijd. Toch zijn er ook veel positieve reacties. Vooral scholen die kinderen met lange wachtlijsten hebben, zien het als een kans om deze kinderen eerder zwemvaardig te maken."

Wat zijn de zorgen van basisscholen?

"De grootste bezorgdheid bij basisscholen is de impact op de onderwijstijd. Leerkrachten zijn bang voor de verstoring van de dagelijkse routine, vooral als kinderen op verschillende momenten uit de klas moeten worden gehaald. Daarnaast zijn er zorgen over de organisatie van vervoer en de motorische geschiktheid van jonge kinderen. Maar dit is een oplossing die alleen voor kinderen die er echt klaar voor zijn bedoeld is. En in sommige gevallen kunnen scholen ervoor kiezen om het zwemlesverlof na schooltijd of in de middaguren te organiseren, zodat de les niet in de reguliere onderwijstijd valt."

Waarom is samenwerking tussen onderwijs, zwemscholen en gemeenten zo belangrijk?

"De noodzaak voor samenwerking is groter dan ooit. Als zwemsector staan we voor de uitdaging om iedereen te voorzien van kwalitatief goed zwemonderwijs. Het huidige systeem loopt tegen grenzen aan door lange wachttijden en het beperkte aanbod van zwemwater. Daarom moeten we buiten de gebaande paden denken. Het voorstel voor zwemlesverlof is juist bedoeld om te zorgen dat kinderen niet vast komen te zitten in wachtlijsten, maar eerder kunnen beginnen met zwemles. Dit vraagt om samenwerking met basisscholen, gemeenten en zwembaden. Door bijvoorbeeld vaste momenten voor zwemlessen tijdens of aansluitend aan de reguliere onderwijstijd te creëren, kunnen we de kwaliteit van zwemonderwijs voor iedereen verbeteren. De betrokkenheid van alle partijen is essentieel om deze oplossing succesvol te maken."

Hoe ziet de NSWZ de praktische uitvoering van dit voorstel?

"De praktische uitvoering vergt samenwerking van meerdere partijen. We willen graag een pilot starten in schooljaar 2025-2026, waarbij we samenwerken met geselecteerde scholen, gemeenten en zwemscholen. De pilot zou zich richten op het creëren van vaste lesmomenten buiten de reguliere schooltijd, bijvoorbeeld na 12:00 uur, en het organiseren van groepen per school, zodat de impact op de klas zo min mogelijk is. Daarnaast zouden gemeenten kunnen helpen met het regelen van vervoer en het financieren van de lessen voor gezinnen die dat nodig hebben."

Wat is de volgende stap voor de NSWZ?

"De volgende stap is om samen met overheden, schoolbesturen en zwemscholen een pilot op te zetten. We willen niet alleen een theoretisch voorstel neerleggen, maar het daadwerkelijk testen in de praktijk. We willen de komende maanden gesprekken voeren om alle partijen bij het proces te betrekken, zodat we dit goed kunnen organiseren en de gewenste impact kunnen behalen. Dit is een kans om zwemveiligheid bereikbaar te maken voor álle kinderen, niet alleen de kinderen die het geluk hebben om op tijd te kunnen beginnen. In basis valt en staat alles over steun van de politiek, dat is dus de eerste grote stap."

Wat hoopt u met dit voorstel te bereiken?

"Mijn hoop is dat dit voorstel een manier biedt om kinderen sneller zwemveilig te maken, vooral in een tijd waar wachtlijsten en hoge kosten het voor veel gezinnen moeilijk maken. Ik wil de samenwerking tussen onderwijs, overheid en de zwemsector versterken om een oplossing te vinden die werkt voor iedereen. Dit voorstel is niet bedoeld om het onderwijs af te breken, maar om zwemveiligheid een prioriteit te maken voor alle kinderen."

Waarom is dit voorstel zo belangrijk voor de toekomst van zwemonderwijs in Nederland?

"Zwemonderwijs is essentieel voor de veiligheid van onze kinderen. We moeten ervoor zorgen dat ieder kind de kans krijgt om op jonge leeftijd zwemvaardig te worden, ongeacht de financiële situatie van het gezin. Door zwemlesverlof mogelijk te maken, creëren we niet alleen meer ruimte voor zwemonderwijs, maar zorgen we er ook voor dat geen enkel kind achterblijft. We staan aan het begin van een nieuwe manier van denken over hoe zwemonderwijs georganiseerd kan worden, en dit kan de basis vormen voor structurele verbeteringen in de toekomst."

Wat is de rol van het zwemlesfonds en waarom is dat zo belangrijk voor zowel de branche als voor ouders?

"Op financieel vlak pleiten wij voor de oprichting van een landelijk zwemlesfonds. Dit fonds zou niet langer kijken naar waar de zwemles wordt gevolgd, maar naar het feit dat het kind daadwerkelijk zwemles volgt. Dit maakt het mogelijk om een bredere range van aanbieders te betrekken – inclusief particuliere zwemscholen – en zo de druk beter te verdelen. Momenteel vallen particuliere zwemscholen vaak buiten de boot, omdat zij geen subsidies ontvangen, terwijl hun kosten juist hoger zijn. In veel gemeenten bepaalt de gemeenten zelf bijvoorbeeld bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur of een kind recht heeft op vergoeding bij bepaalde zwemlesaanbieders. Dit fonds mag dan vaak alleen gebruik maken van gemeentelijke baden of semi-commerciële exploitanten, waardoor ouders hun keuze voor een zwemschool beperkt zien. Dit is bijzonder problematisch, omdat waardevolle capaciteit bij particuliere zwemscholen onbenut blijft, wat de wachttijden verder verlengt."

"Het zwemlesfonds is cruciaal voor het waarborgen van de vrijheid van keuze voor ouders en het verbeteren van de toegang tot zwemlessen voor kinderen uit gezinnen met beperkte financiële middelen. Het zou ouders in staat stellen om hun kinderen naar elke erkende zwemschool te sturen, zonder dat ze zich zorgen hoeven maken of de zwemschool in de subsidie-regeling van de gemeente past. Dit zou niet alleen de capaciteit van zwemscholen optimaliseren, maar ook zorgen voor een eerlijke verdeling van middelen. Zo kunnen we ervoor zorgen dat ieder kind, ongeacht de achtergrond van het gezin, zwemveilig kan worden opgeleid."

Waarom is dit zo belangrijk voor de toekomstige zwemveiligheid?

"De zwemveiligheid van kinderen in Nederland staat onder druk. De wachtlijsten, de stijgende kosten van zwemlessen en de ongelijkheid in toegang tot zwemonderwijs maken het voor veel gezinnen moeilijk om hun kinderen zwemveilig te maken. Door het zwemlesfonds kunnen we deze problemen direct aanpakken en tegelijkertijd de kwaliteit van het zwemonderwijs waarborgen. Het fonds creëert een oplossing voor het probleem van financiële drempels en zorgt ervoor dat elk kind, ongeacht zijn of haar achtergrond, kan deelnemen aan zwemles en zo zijn of haar zwemvaardigheid kan ontwikkelen. Alleen door samen te werken en deze initiatieven te ondersteunen, kunnen we de zwemveiligheid in Nederland verbeteren en ervoor zorgen dat alle kinderen goed voorbereid zijn op de waterveiligheid in de toekomst."